

Provjera identiteta jedinoga člana prema Prijedlogu Direktive o *Societas Unius Personae*

prof. dr. sc. Siniša Petrović*
Antun Bilić, dipl. iur.**
Iva Kemec Kokot, dipl. iur.***

Europska komisija je 9. travnja 2014. predložila uvođenje nove vrste društva s ograničenom odgovornošću s jednim članom - *Societas Unius Personae* (dalje: SUP) s ciljem da malim i srednjim poduzećima olakša prekogranično poslovanje.

Posebnost SUP-a u odnosu na druge oblike trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj je u načinu njihova osnivanja - potpuna elektronička registracija bez pojavljivanja osnivača pred tijelima države članice. Elektronička registracija uvjetuje da se i provjera identiteta osnivača provodi elektroničkim putem.

Međutim, postavlja se pitanje je li europski zakonodavac predvidio pravni okvir elektroničke provjere identiteta osnivača ekvivalentan kvaliteti dosadašnje vizualne provjere.

Autori su u radu razmotrili važnost provjere identiteta osnivača i provjerili sukladnost predloženog pravnog okvira elektroničke provjere identiteta drugim aktima europskog zakonodavca o elektroničkim transakcijama i autentifikaciji.

Zaključak je da bi do potpunog uređenja pravnog okvira elektroničke registracije, a s ciljem zadržanja postojeće razine sigurnosti, državama članicama trebalo omogućiti da predvide elektroničku provjeru nekog od biometrijskih pokazatelja koji su neodvojivi od osobe čiji se identitet provjerava. Može se razmisliti i o provjeri putem videolinka koju bi, kao i dosad, mogli obavljati javni bilježnici. Javnim bilježnicima bi takva neposredna i povratna komunikacija, među ostalim, omogućila da vrše svoju ulogu u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Ključne riječi: *Societas Unius Personae*, elektronička registracija, provjera identiteta osnivača, javni bilježnik, sprječavanje pranja novca.

* Siniša Petrović, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

** Antun Bilić, znanstveni novak Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

*** Iva Kemec Kokot, javnobilježnički prisjednik u Slavonskom Brodu.

1. UVOD

Mala i srednja poduzeća (engl. *small and medium enterprises*, dalje: SME) imaju iznimno važnu ulogu na unutarnjem tržištu Europske unije.¹ Jedan od prioriteta plana Europske komisije *Europe 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*² je upravo poboljšanje njihova poslovnog okruženja. Zbog ograničenih financijskih sredstava SME se susreću s ozbiljnim problemima prilikom pristupa tržištu drugih država članica.³ Da bi mogla zasnovati poslovni nastan na području druge države, trgovačka društva najčešće moraju osnovati podružnicu ili društvo kćer u skladu s lokalnim propisima.⁴ SME su tako suočena s relativno visokim troškovima saznavanja stranih propisa, njihova udovoljavanja te dobivanja pravnog savjeta u tu svrhu. To osobito teško pogađa SME koji bi htjeli stvoriti povezana društva sa sjedištima u više različitih država članica.

Europska komisija ponudila je rješenje kroz Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o društvima s ograničenom odgovornošću s jednim članom (dalje: Prijedlog DSUP-a).⁵ Prijedlog DSUP-a predviđa uvođenje u sve države članice nove vrste društva s ograničenom odgovornošću s jednim članom - *Societas Unius Personae* (dalje: SUP). Po svojim rješenjima SUP je usporediv s već postojećim vrstama "pojednostavnjenoga" društva s ograničenom odgovornošću, pa tako i s hrvatskim jednostavnim društvom s ograničenom odgovornošću (j.d.o.o.).⁶ SUP, kao i j.d.o.o., ima simbolički temeljni kapital⁷, ograničen broj članova⁸

te točno propisan obrazac društvenog ugovora⁹. Vjerojatno najvažnija novost koju Prijedlog DSUP-a uvodi u mnoge države članice je obveza uspostave sustava potpune elektroničke registracije bez pojavljivanja pred javnim tijelima države članice.¹⁰ Upravo se u tome najbolje očituje namjera Komisije da za SME minimizira troškove prekograničnog osnivanja.

Ovaj rad posvećen je opasnostima i rizicima koje donosi takav novi način registracije. Razmotrit će se osigurava li elektronička registracija stvarnu provjeru identiteta i koliko je to uopće bitno. Raspravit će se koliko je država članica registracije obvezna priznati provjeru identiteta provedenu u drugoj državi članici. Za tumačenje takvih obveza osobito je bitan legislativni kontekst, odnosno koliko su Europski parlament i Vijeće ovlašteni direktivom obvezati države članice da priznaju inozemne provjere identiteta.

2. POVIJEST DONOŠENJA PRIJEDLOGA DSUP-a

Europska komisija je već i prije, Prijedlogom statuta europskog privatnog društva (*Societas Privata Europaea*; dalje: SPE i Prijedlog o SPE),¹¹ pokušala unaprijediti kompetitivnost SME u njihovu prekograničnom poslovanju. Međutim, budući da države članice nisu mogle postići konsenzus, Europska komisija povukla je tekst Prijedloga. Najavila je alternativno rješenje kojim će se ostvariti ciljevi koji su se namjeravali ostvariti Prijedlogom o SPE.

Donesen je akcijski plan o europskom pravu trgovačkih društava i upravljanju poduzećima iz 2012.,¹² koji predviđa nastavak rada Europske komisije na Prijedlogu o SPE. Europska komisija je u lipnju 2013. pokrenula javno elektroničko savjetovanje o trgovačkim društvima s jednim članom. Cilj mu je bio ispitati može li se harmonizacijom nacionalnih pravila o trgovačkim društvima s jednim članom osigurati malim i srednjim poduzetnicima jednostavnija i fleksibilnija pravila uz

(čl. 15. Prijedloga DSUP-a).

⁹ Čl. 387. st. 2. ZTD-a, čl. 11. Prijedloga DSUP-a.

¹⁰ Čl. 14. Prijedloga DSUP-a.

¹¹ COM(2008) 396, dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008PC0396&qid=1425294551907&from=HR> na dan 10.4.2015.

¹² Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0740&qid=1425393672350&from=HR> na dan 10.4.2015.

¹ Pojam SME definiran je Preporukom Europske komisije 2013/361/EC o definiciji mikro, malih i srednjih poduzeća, C(2003) 1422. Izvješće Europske komisije je procijenilo da je u 2012. postojalo oko 20,7 milijuna SME u EU, što predstavlja više od 98% svih trgovačkih društava. Osim toga, SME zapošljavaju 67% zaposlenih unutar EU (Commission staff working document impact assessment - Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on single-member private limited liability companies (dalje: Impact Assessment), SDW (2014) 124, str. 8.).

² COM (2010) 2020, 3.3.2010.

³ Istraživanja pokazuju da vrlo mali broj SME izravno posluje u inozemstvo osnivanjem podružnice ili društva kćeri (Wuisman I., *The Societas Unius Personae (SUP)*, *European Company Law*, Feb 2015, Vol. 12, I. 2, str. 34.

⁴ Za hrvatsko pravo čl. 612. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 111/12, 68/13, dalje: ZTD).

⁵ COM/2014/0212 final - 2014/0120 (COD).

⁶ Čl. 387. st. 2., 390.a ZTD-a.

⁷ J.d.o.o. najmanje 10 HRK (čl. 390.a st. 3. ZTD-a), a SUP najmanje 1 EUR (čl. 16. Prijedloga DSUP-a).

⁸ J.d.o.o. može imati najviše tri člana (čl. 387. st. 2.), a SUP jednog člana

istodobno smanjenje troškova. U raspravi su sudjele i brojne zainteresirane fizičke i pravne osobe.¹³ Zaključak provedenog savjetovanja je da bi se usklađivanjem nacionalnih pravila o trgovačkim društvima s jednim članom svakako olakšala prekogranična djelatnost SME. Više od polovice ispitanika suglasilo se s harmonizacijom i izjasnilo se da bi se usklađivanje nacionalnih pravila o trgovačkim društvima trebalo provesti pravilima o elektroničkoj registraciji standardiziranim obrascem unutar EU.

Na temelju tih savjetovanja Europska komisija prebacila je fokus sa Statuta SPE na jednočlano društvo s ograničenom odgovornošću (SUP). Odabir jednočlanog društva bio je potaknut statistikom da čak 44% svih privatnih društava s ograničenom odgovornošću unutar EU ima samo jednog člana.¹⁴ U travnju 2014. Europska komisija objavila je Prijedlog DSUP-a.

3. NACIONALNI KARAKTER I SUPSIDIJARNOST PRIJEDLOGA DSUP-a

Europska komisija u svojem je Prijedlogu naglasila da se ne radi o nadnacionalnom obliku društva¹⁵, kao što su to *Societas Europaea* (dalje: SE), Europsko gospodarsko interesno udruženje (dalje: EGIU) ili *Societas Cooperativa Europaea* (dalje: SCE) ili kao što je to trebao biti SPE. Umjesto toga, predložena Direktiva bi u svrhu unapređenja slobode poslovnog nastana samo koordinirala odredbe nacionalnih zakonodavstava o društvu s ograničenom odgovornošću s jednim članom.¹⁶ Države članice mogle bi izabrati hoće li svi nacionalni oblici društava s jednim članom biti "pretvoreni" u SUP ili će SUP postojati usporedno uz ostale, funkcionalno istovjetne nacionalne oblike.¹⁷

Između nadnacionalnog i nacionalnog oblika postoji ne samo nominalna nego i vrlo konkretna razlika. Pravna osnova za uvođenje SE, EGIU i SCE bio je čl. 352. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje: UFEU).¹⁸ Članak 352. UFEU-a sadrži tzv. "klauzulu fleksibilnosti" prema kojoj se zakonodavstvom EU mogu do-

dijeliti i ovlasti koje nisu predviđene temeljnim Ugovorima, ako su one nužne za ostvarenje jednoga od ciljeva EU.¹⁹ Zbog toga je za uvođenje tih ovlasti potrebna jednoglasna odluka Vijeća, a SE, EGIU i SCE su osnovani na temelju uredbi.²⁰ U slučaju donošenja Prijedloga o SPE upravo se jednoglasnost pokazala kao jedan od glavnih problema zbog kojih uredba nije donesena.

Za razliku od spomenutih društava, Prijedlog DSUP temelji se na čl. 50. UFEU-a. Prema čl. 50. st. 1. UFEU-a za postizanje slobode poslovnog nastana s obzirom na određenu djelatnost, Europski parlament i Vijeće donose direktive u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom i nakon savjetovanja s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom. U obrazloženju prijedloga Direktive pobliže se poziva na članak 50. stavak 2. točka g. UFEU-a, prema kojemu su Europski parlament i Vijeće ovlašteni donositi direktive kojima se usklađuju, u mjeri u kojoj je to potrebno, zaštitni mehanizmi koje države članice zahtijevaju od trgovačkih društava, radi zaštite interesa članova i trećih, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mehanizama širom Unije. Postupanje u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom znači da nije potrebna jednoglasnost koja bi se tražila prema čl. 352. UFEU-a.²¹

Da bi se moglo procijeniti koliko je opravdan izbor pravne osnove Prijedloga DSUP-a koji je donijela Europska komisija, treba se sumarno pozabaviti njegovim sadržajem. Prijedlog DSUP-a sastoji se od dva dijela. Prvi dio sadrži pet općih članaka koji su preuzeti iz Direktive 2009/102/EZ.²² Oni se ne odnose samo na SUP nego i na druge vrste društava s jednim članom, navedenih u Prilogu I. Radi se o odredbama o obveznoj objavi činjenice da je trgovačko društvo postalo društvo s jednim članom kao i o objavi identiteta jedinog člana; zatim

¹³ Ukupno 242 odgovora, str. 4. Prijedloga DSUP-a.

¹⁴ Wuisman I., *The Societas Unius Personae (SUP)*, European Company Law, Feb 2015, Vol. 12, I. 2, str. 35.

¹⁵ Prijedlog DSUP-a, str. 5.

¹⁶ Schmidt J., *Der Vorschlag für eine Societas Unius Personae (SUP) - super oder suboptimal?*, GmbH Report 9/2014, str. 129.

¹⁷ Toč. 18. preambule Prijedloga DSUP-a.

¹⁸ Bivši čl. 308. Ugovora o Europskoj zajednici.

¹⁹ Čl. 352. st. 1. UFEU-a glasi: Ako se u okviru politika utvrđenih Ugovorima pokaže da je potrebno djelovanje Unije za postizanje jednoga od ciljeva određenih Ugovorima, a Ugovorima nisu predviđene potrebne ovlasti, Vijeće, odlučujući jednoglasno na prijedlog Europske komisije i uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta usvaja odgovarajuće mjere. Kad Vijeće u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom usvaja dotične posebne mjere, ono također odlučuje jednoglasno na prijedlog Europske komisije i uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta.

²⁰ Uredba Vijeća (EZ) br. 2157/2001 od 8. listopada 2001.; Uredba Vijeća (EZ) br. 2137/85 od 25. srpnja 1985.; Uredba Vijeća (EZ) br. 1435/2003 od 22. srpnja 2003.

²¹ Schmidt J., *Der Vorschlag für eine Societas Unius Personae (SUP) - super oder suboptimal?*, GmbH Report 9/2014, str. 130.

²² Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. iz područja prava trgovačkih društava o društvima s ograničenom odgovornošću s jednim članom SL L 258, 1.10.2009., str. 20. Ako prijedlog DSUP-a bude usvojen, Direktiva 2009/102/EZ stavit će se izvan snage.

U skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije izbor pravne osnove za mjere Zajednice mora počivati na objektivnim faktorima podložnima sudskoj kontroli, što osobito uključuje cilj i sadržaj mjere. Ako se ispitivanjem mjere Zajednice pokaže da ona ima dvostruki cilj ili da se sastoji iz dva dijela te ako se jedan od ciljeva ili dijelova mjere može odrediti kao glavni ili prevladavajući, a drugi cilj ili dio kao sporedan, akt se mora temeljiti na jednoj pravnoj osnovi - onoj koja odgovara glavnom, odnosno prevladavajućem cilju ili dijelu mjere.

o obvezi bilježenja u pisanom obliku odluka koje donosi jedini imatelj udjela te o pisanom obliku ugovora između imatelja udjela i društva. Navedene odredbe predstavljaju zaštitne mehanizme koji se mogu ugraditi u bilo koji od nacionalnih oblika društava s jednim članom a da on ne izgubi svoj nacionalni identitet. Prvi dio prijedloga DSUP-a, dakle, služi unapređenju slobode poslovnog nastana postojećih oblika društava te bi se svakako mogao temeljiti na čl. 50. UFEU-a.

Drugi dio Prijedloga sastoji se od 28 članaka i nosi naslov *Societas Unius Personae*. Sadrži odredbe o pravnom obliku i općim načelima SUP-a, o društvenom ugovoru, registraciji, o jedinom udjelu; o temeljnom kapitalu i o organizaciji SUP-a. Takve se odredbe po svome sadržaju i detaljnom uređenju ne razlikuju previše od toga kada bi se radilo o nadnacionalnom obliku društva.²³ Za nadnacionalnu narav osobito je indikativno što će sva društva koja odgovaraju Direktivi biti označena istom kraticom - SUP (čl. 7. st. 3. Prijedloga).

Prema tome, čak i ako dijelovi Prijedloga služe unapređenju slobode poslovnog nastana, njegov pretežit cilj je uspostaviti novo, u svojoj biti nadnacionalno društvo europskog prava, za što u osnivačkim Ugovorima nema izričite ovlasti. Europski gospodarski i socijalni odbor je primijetio da bi za postizanje takvog rezultata bio primjereniji čl. 352. UFEU-a.²⁴

U skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije izbor pravne osnove za mjere Zajednice mora počivati na objektivnim faktorima podložnima sudskoj kontroli, što osobito uključuje cilj i sadržaj mjere.²⁵ Ako se

²³ Usporedbe radi, iako opširniji, Prijedlog o SPE sadrži sadržajno slične odredbe o temeljnom kapitalu, udjelima, registraciji i organizaciji SPE.

²⁴ Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora (C 458/19 od 19.12.2014.). Odbor je mišljenje usvojio na svojem 501. plenarnom zasjedanju održanom 10. i 11. rujna 2014. (sjednica od 10. rujna), sa 127 glasova za, 50 protiv i 15 suzdržanih.

²⁵ Slučaj C-178/03 Komisija / Parlament i Vijeće, ECLI:EU:C:2006:4, para.

ispitivanjem mjere Zajednice pokaže da ona ima dvostruki cilj ili da se sastoji iz dva dijela te ako se jedan od ciljeva ili dijelova mjere može odrediti kao glavni ili prevladavajući, a drugi cilj ili dio kao sporedan, akt se mora temeljiti na jednoj pravnoj osnovi - onoj koja odgovara glavnom, odnosno prevladavajućem cilju ili dijelu mjere.²⁶

Iz navedenoga proizlazi da se Prijedlog DSUP-a trebao temeljiti isključivo na čl. 352. UFEU-a. Europski gospodarski i socijalni odbor smatra da je jedina svrha oslanjanja na čl. 50. UFEU-a zaobilazanje jednoglasnog odlučivanja u Vijeću te izbjegavanje neuspjeha kakav se dogodio Prijedlogu o SPE.²⁷

Osim pogrešne pravne osnove, Prijedlogu DSUP-a zamjera se i da vrijeđa načelo supsidijarnosti.²⁸ Supsidijarnost zahtijeva da se unutar EU sve odluke donose na razini koja ja najbliža građanima.²⁹ Drugim riječima, zakonodavstvo EU ne bi smjelo konkurirati nacionalnom zakonodavstvu ondje gdje za to ne postoji potreba. Iako je namijenjen da olakša osnivanje društava kćeri u drugim državama članicama, za razliku od SE ili SCE, za osnivanje SUP-a Prijedlog DSUP-a ne traži postojanje prekograničnog elementa. To znači da bi europsko pravo stvorilo pravni oblik u izravnoj konkurenciji s nacionalnim propisima za što, u pogledu društava koja posluju unutar jedne države članice, nema potrebe.³⁰

4. POTPUNA ELEKTRONIČKA REGISTRACIJA

Ono što SUP najviše razlikuje od mnogih, već postojećih, nacionalnih društava s ograničenom odgovornošću s jednim članom jest mogućnost potpune

41.; slučaj C-155/07 Parlament / Vijeće, ECLI:EU:C:2008:605, para. 34.; Slučaj C-45/86, Komisija / Vijeće, ECLI:EU:C:1987:163, para. 5.

²⁶ Slučaj C-178/03 Komisija / Parlament i Vijeće, ECLI:EU:C:2006:4, para. 42., i slučaj C-155/07 Parlament / Vijeće, ECLI:EU:C:2008:605, para. 35.

²⁷ Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora (C 458/19 od 19.12.2014.). Slično i Austrijska savezna komora rada u svojem mišljenju iz lipnja 2014. (dostupno na: http://www.akeuropa.eu/_includes/mods/akeu/docs/main_report_en_341.pdf na dan 10.4.2015.).

²⁸ Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora (C 458/19 od 19.12.2014.).

²⁹ Čl. 5. Ugovora o Europskoj uniji 2010/C 83/01 (dalje: UEU).

³⁰ Schmidt J., Der Vorschlag für eine Societas Unius Personae (SUP) - super oder suboptimal?, GmbH Report 9/2014, str. 130., koja upozorava na mogući "dualizam" usporedivih pravnih oblika; njemačko Savezno vijeće (*Bundesrat*) na sjednici 11.6.2014. (dostupno na https://www.umwelt-online.de/PDFBR/2014/0165_2D2_2D14.pdf na dan 10.4.2015.), toč. 3.

elektroničke registracije.³¹ Svaka država članica ima obvezu osigurati svojim nacionalnim zakonodavstvom postupak potpune elektroničke registracije bez potrebe da se osnivač pojavljuje pred bilo kojim tijelom (javni bilježnik/sud) u državi registracije. Potvrda o registraciji mora biti izdana najkasnije tri radna dana od zaprimanja cjelovite potrebne dokumentacije.³²

Uz potpunu elektroničku registraciju države članice mogu izabrati i dodatni način osnivanja SUP-a. Iako u samom tekstu prijedloga DSUP-a nije izričito navedena mogućnost dodatnog načina osnivanja, Europska komisija je u dokumentima *Impact Assessment*³³ i *Proposal for a Directive on single-member private limited liability companies - frequently asked questions*³⁴ potvrdila da će države članice moći predvidjeti i paralelni način osnivanja. To jasno proizlazi i iz toč. 19. preambule Prijedloga DSUP-a koja predviđa da, ako je nacionalnim pravom dopuštena registracija različita od potpune elektroničke registracije, upotreba obrasca nije potrebna, no društveni ugovor mora biti u skladu sa zahtjevima Direktive. Budući da taj dodatni način registracije nije detaljnije uređen, može se odvijati bilo papirnatim putem bilo elektroničkim putem, te može uključivati posjet određenim tijelima države registracije radi provjere identiteta osnivača.

Postupak potpune elektroničke registracije predstavlja okosnicu čitavoga Prijedloga DSUP-a jer se upravo njime značajno smanjuju troškovi osnivanja. Pojavljivanje pred registracijskim tijelima zahtijeva ne samo troškove putovanja u dotičnu državu članicu nego najčešće i dobivanje pravnog savjeta kako pred tim tijelima postupati. Elektronička registracija omogućila bi osnivačima da društvo kćer osnuju "od kuće", na potpuno transparentan i besplatan način.

Jednostavnost i uniformnost osnivanja SUP-a osigurava se time što države članice prilikom osnivanja ne bi mogle zahtijevati podatke i dokumentaciju koji nisu navedeni u čl. 13. Prijedloga DSUP-a, konkretno: (a) naziv SUP-a; (b) adresu registriranog sjedišta, središnje uprave i/ili glavnog mjesta poslovanja SUP-a; (c) djelatnost SUP-a; (d) imena, adrese i sve ostale podatke potrebne da bi se identificirao član koji je osnivač i, ako

je primjenjivo, stvarni vlasnik i zastupnik koji vrši registraciju SUP-a u ime člana; (e) imena, adrese i sve ostale podatke potrebne da bi se identificirale osobe koje su ovlaštene zastupati trgovačko društvo u poslovanju s trećim stranama i u pravnim postupcima te jesu li iste pravno sposobne u smislu zakona država članica iz članka 22.; (f) temeljni kapital SUP-a; (g) nominalnu vrijednost jedinog udjela, ako je potrebno; (h) društveni ugovor SUP-a; (i) ako je primjenjivo, odluku kojom se ovlašćuje pretvaranje društva u SUP.

Unutar zadanih podataka određena diskrecija država članica je osigurana time što mogu postaviti pravila o provjeri identiteta osnivača, stvarnog vlasnika i zastupnika, dok god to ne zahtijeva da se te osobe fizički pojavljuju pred njezinim tijelima (čl. 14. st. 5. Prijedloga DSUP-a, toč. 18. preambule). Država registracije mora, međutim, priznati svaki oblik identifikacije izdan od tijela druge države članice (čl. 14. st. 5. Prijedloga DSUP-a).

Komparativnopravno gledano, među državama članicama potpuna elektronička registracija nije novost. Takav način registracije, bez sudjelovanja javnih tijela već je moguć u 16 država EU.³⁵

Potpuna elektronička registracija predstavljala bi, međutim, značajnu novost za hrvatsko zakonodavstvo. Naime, sukladno pozitivnopravnim rješenjima, osnivač koji namjerava osnovati društvo s ograničenom odgovornošću u Republici Hrvatskoj prije sudske prolazi javnobilježničku kontrolu.³⁶ Prijava može biti u elektroničkom obliku, ali sudu mora biti predana od nekoga od tijela s javnim ovlastima - javnoga bilježnika ili ureda HITRO.HR.³⁷ Dok se uloga suda iscrpljuje u provjeri sadržaja prijave, odnosno prijavljene dokumentacije,³⁸ javni bilježnik, među ostalim, vizualno provjerava identitet osoba koje sklapaju društveni ugovor, odnosno daju izjavu o osnivanju društva.

Zbog toga, osobito iz perspektive hrvatskog prava, Prijedlog DSUP-a otvara barem tri važna pitanja. Prvo, koja je uopće funkcija i važnost provjere identiteta jedinog člana društva s ograničenom odgovornošću (4.1). Drugo, koliko je takva provjera identiteta moguća bez fizičke prisutnosti osobe osnivača (4.2). Treće, ako

³⁵ Impact Assessment, SDW (2014) 124, str. 27.

³⁶ Čl. 387. ZTD-a; v. i Barbić J., Pravo društava - Opći dio, Organizator, Zagreb, 2008., str. 559-560.

³⁷ Čl. 39. st. 1. Zakona o sudskom registru (Narodne novine, br. 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14).

³⁸ Čl. 395. ZTD-a.

³¹ Wuisman I., The Societas Unius Personae (SUP), European Company Law, Feb 2015, Vol. 12, I. 2, str. 36.

³² Članak 14. stavak 3. i 4. Prijedloga DSUP-a.

³³ Impact Assessment, SDW (2014) 124.

³⁴ Dostupno na http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-274_en.htm na dan 10.4.2015.

oblici identifikacije izdani u nekoj državi članici moraju biti priznati u državi registracije, znači li to da ona ne smije vršiti dodatne provjere osobe koja se poslužila tom identifikacijom (4.3).

4.1. Uloga provjere identiteta jedinog člana SUP-a

Države koje, poput Hrvatske, svoj sustav registracije trgovačkih društava temelje na preventivnoj javno-bilježničkoj kontroli vrlo se snažno protive potpunoj elektroničkoj registraciji. Tako su se, primjerice, njemačko Savezno vijeće te Austrijska savezna komora rada, ali i Europski gospodarski i socijalni odbor, vrlo nepovoljno izrazili o Prijedlogu smatrajući da on ne osigurava dovoljnu razinu sigurnosti utvrđivanja identiteta jedinog člana.³⁹

Da bi se utvrdilo koliko su takvi prigovori opravdani, prvi je korak utvrditi koliko je uopće provjera vjerodostojnosti identiteta potrebna. Ako odgovor bude pozitivan, razmotrit će se može li potpuna elektronička prijava osigurati rezultate provjere identiteta usporedive s onima koje donosi osobna, vizualna provjera.

Pravna osnova provjere identiteta nalazi se u čl. 3. Prijedloga DSUP-a, prema kojemu se identitet jedinog člana društva unosi u sudski registar. Svrha toga članka je upoznati vjerovnike društva s članskom strukturom, što se može smatrati svojevrsnom protutežom činjenici da SUP ima samo jednog člana⁴⁰ te da temeljni kapital iznosi samo 1 EUR. U društvima sa samo jednim članom koji može davati obvezujuće upute upravi (čl. 23. Prijedloga DSUP-a) vrlo lako može doći do zlouporabe osobne neodgovornosti člana, što će rezultirati tražbina s naslova proboja pravne osobnosti.⁴¹

Saznavanje stvarnog identiteta člana društva služi ne samo omogućavanju privatnopravnog namirenja vjerovnika nego i realizaciji javnih funkcija sprječavanja

pranja novca i financiranja terorizma. Tako kritike Prijedloga DSUP-a naglašavaju da bi se oslabljivanjem provjere identiteta izigrala Direktiva 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2005. o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma (dalje: treća Direktiva o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma).⁴² Jedan od glavnih zadataka te Direktive je prepoznavanje "stvarnih vlasnika" (*beneficial owner*) transakcija u pitanju. Iako Prijedlog DSUP-a dopušta da država registracije prikuplja podatke o stvarnim vlasnicima (čl. 13. st. 1. toč. d.), zahtjev da takva provjera mora biti unutar tri dana i elektroničkim putem ozbiljno dovodi u pitanje njezinu učinkovitost.⁴³ Treba upozoriti i da je Europska komisija donijela već i Prijedlog četvrte Direktive o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, koja želi uvesti i nove mehanizme otkrivanja stvarnih korisnika.⁴⁴

U hrvatskom pravu treća Direktiva o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma je implementirana Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.⁴⁵ Obveznici provedbe mjera su, među ostalim, i javni bilježnici (čl. 4. st. 2. toč. 16.) koji imaju aktivnu ulogu prilikom registracije trgovačkih društava. Javni bilježnici bi morali provesti dubinsku analizu stranke, procijeniti rizike i utvrditi identitet stvarnih vlasnika (čl. 8. st. 1.).

Prema tome, nema sumnje da je saznavanje stvarnog identiteta člana društva vrlo bitno i prema nacionalnom i prema europskom pravu. Državama članicama mora se osigurati da njihova tijela mogu učinkovito provesti kontrolu koja će dovesti do njegova utvrđivanja.

4.2. Provjera identiteta bez fizičke prisutnosti

Nakon što je utvrđeno da postoji potreba za provjerom stvarnog identiteta, postavlja se pitanje može li elektronička tehnologija postići sličnu razinu sigurnosti koju bi bilo moguće postići vizualnom provjerom?

³⁹ Njemačko Savezno vijeće (*Bundesrat*) na sjednici 11.6.2014. (dostupno na https://www.umwelt-online.de/PDFBR/2014/0165_2D2_2D14.pdf na dan 10.4.2015.); Austrijska savezna komora rada (*Arbeitskammer*), lipanj 2014 (dostupno na: http://www.akeuropa.eu/_includes/mods/akeu/docs/main_report_en_341.pdf na dan 10.4.2015.). Europski gospodarski i socijalni odbor (C 458/19 od 19.12.2014.), str. 23.

⁴⁰ Za društva s ograničenom odgovornošću s jednim članom u hrvatskom pravu tako Barbić J., *Pravo društava - Društva kapitala*, Svezak II., Organizator, Zagreb 2013., str. 56.

⁴¹ Osim što gotovo sva nacionalna prava poznaju institut koji odgovara proboju pravne osobnosti, slični se učinci postižu već i čl. 18. st. 5. Prijedloga DSUP-a.

⁴² L 309/15 od 26.10.2005. V. kritiku Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora (C 458/19 od 19.12.2014.), str. 23. i njemačkoga Saveznog vijeća (*Bundesrat*) na sjednici 11.6.2014., toč. 7.

⁴³ Da mogu nastati problemi zbog toga što Prijedlog DSUP-a ne definira stvarnog vlasnika v. Wuisman I., *The Societas Unius Personae (SUP)*, *European Company Law*, Feb 2015, Vol. 12, I. 2, str. 37.

⁴⁴ COM/2013/045 final - 2013/0025 (COD), osobito preambula toč. 10. i 11.

⁴⁵ Narodne novine, br. 87/08, 25/12.

Budući da prijava mora biti u potpunosti elektronička, i provjera bi se morala ograničiti na sigurnosne mehanizme koji ne zahtijevaju fizičku prisutnost.

Nipošto ne bi dostajali mehanizmi koji bi se sastojali u pukom elektroničkom prijenosu osobnih dokumenata koji samo po sebi nisu elektroničke naravi. Njemačko Savezno vijeće ispravno upozorava na opasnost prihvatanja skeniranih osobnih dokumenata⁴⁶, jer bi to omogućilo da se već s jednom ukradenom ili izgubljenom osobnom iskaznicom otvori neograničen broj SUP-ova.

Sigurni bi bili samo oni mehanizmi koji bi bili neotuđivo vezani uz osobu čiji se identitet utvrđuje. Pitanje je koliko je moguće takav mehanizam elektronički uspostaviti i održati. Nema sumnje da elektronička tehnologija, pa tako i ona vezana uz provjeru identiteta, iz dana u dan sve više napreduje. Europska komisija sugerira da bi za identifikaciju osnivača mogao dostajati elektronički potpis.⁴⁷ Donedavno važeća Direktiva 1999/93/EZ (dalje: Direktiva o elektroničkom potpisu)⁴⁸ predviđala je korištenje elektroničkog potpisa na čitavom unutarnjem tržištu EU, u prvom redu kao dokaza u sudskim postupcima (čl. 5.). Ona, međutim, nije uređivala učinke elektroničkog potpisa na valjanost ugovora ili drugih pravnih obveza (čl. 1. st. 2.), a sklapanje društvenog ugovora, odnosno davanje izjave o osnivanju SUP-a svakako predstavlja pravni posao.

Iako elektronički potpis predstavlja veći stupanj sigurnosti od kopirane osobne iskaznice, krađe elektroničkih identiteta i dalje predstavljaju realnu opasnost⁴⁹. To je moguće vidjeti već i iz toga što je davatelj usluga certificiranja koji je izdao kvalificirani certifikat odgovorio samo za točnost podataka i identiteta potpisnika u vrijeme izdavanja certifikata (čl. 6. st. 1. Direktive o elektroničkom potpisu). U hrvatskom Zakonu o elektronič-

kom potpisu,⁵⁰ koji implementira Direktivu, potpisnik je dužan pažljivo čuvati sredstva i podatke za izradu elektroničkog potpisa (čl. 26.), što daje naslutiti da bi, makar svojom nepažnjom, te podatke mogao izgubiti. Dovoljan je jedan takav gubitak certificiranog elektroničkog identiteta da se u različitim državama članicama osnuje mnoštvo SUP-ova s lažnim članstvom. Očito je da eventualni zahtjev za naknadu štete zbog nepažnje potpisnika ne bi mogao sanirati sve moguće posljedice, a osobito one koje se tiču narušavanja povjerenja u sudski registar kao javne knjige. Zbog toga se može smatrati opravdanim oprez onih pravnih poredaka koji žele javnom kontrolom minimizirati rizik od manipulacija članskim identitetom.

eIDAS Uredba⁵¹ koja je zamijenila Direktivu o elektroničkom potpisu unapređuje sigurnost elektroničke identifikacije i autentifikacija, ali i dalje ne eliminira mogućnost krađe elektroničkog identiteta.⁵² eIDAS Uredba predviđa tri moguće sigurnosne razine zaštite identiteta - nisku, znatnu i visoku. One se temelje na tehničkim dosezima pilot-projekata poput STORK i ISO 291115 (toč. 16. preambule). Bez ulaženja u tehničke detalje, dostaje primijetiti da niže razine autentifikacije predviđene tim projektima nipošto ne pružaju sigurnost provjere identiteta koja bi bila usporediva s vizualnom provjerom kod javnog tijela države članice.⁵³ To se može vidjeti već iz toga što ti projekti sami procjenjuju da postoji značajan element rizika. Čak i visoke razine sigurnosti koje se postižu korištenjem *tokena* ne mogu se usporediti s vizualnom provjerom, utoliko što se *hardware* kao što su *tokeni* mogu ukrasti zajedno s podacima koji omogućuju njihovo korištenje. Najviše od razina predviđenih pilot-projektima zato predviđaju izravnu provjeru biometrijskih podataka, kao što je vizualna provjera osobe čiji se identitet utvrđuje.⁵⁴

⁴⁶ Taj primjer navodi i njemačko Savezno vijeće (*Bundesrat*) na sjednici 11.6.2014., toč. 6.

⁴⁷ Impact Assessment, SDW (2014) 124, str. 28.

⁴⁸ Direktiva 1999/93/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 1999. o okviru Zajednice za elektroničke potpise, L 013/12 od 13.12.1999. Izvan snage ju je stavila nova Uredba (EU) br. 910/2014 od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ (eIDAS Uredba), o kojoj više u nastavku rada.

⁴⁹ Centre for Strategy & Evaluation Services, Study for an Impact Assessment on a Proposal for a New Legal Framework on Identity Theft, dostupno na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/organized-crime-and-human-trafficking/cybercrime/docs/final_report_identity_theft_11_december_2012_en.pdf na dan 10.4.2015., osobito str. 98 za krađu elektroničkog identiteta.

⁵⁰ Narodne novine, br. 10/02, 80/08, 30/14.

⁵¹ Uredba (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ.

⁵² Massacci F., Gadyatskaya O., How to get better EID and Trust Services by leveraging eIDAS legislation on EU funded research results, dostupno na: http://www.cspforum.eu/Seccord_eidas_whitepaper_2013.pdf na dan 10.4.2015.

⁵³ Primjerice, STORK, D2.3 - Quality authenticator scheme, dostupno na: https://www.eid-stork.eu/dmdocuments/public/D2.3_final_1.pdf; ISO/IEC 29115:2011, dostupno na: <https://www.oasis-open.org/committees/download.php/44751/285-17Attach1.pdf> na dan 10.4.2015.

⁵⁴ Kao što je, primjerice, LoA 4 prema ISO/IEC 29115:2011, dostupno na: <https://www.oasis-open.org/committees/download.php/44751/285-17Attach1.pdf> na dan 10.4.2015., str. 10.

Uostalom sama eIDAS Uredba propisuje da nije mjerodavna za zahtjeve koje postavljaju nacionalni registri (toč. 21. preambule). Jedan od mogućih razloga za isključenje jest upravo svijest europskog zakonodavca o činjenici da odredbe o nadzoru u provedbi postupka identifikacije ne zadovoljavaju sigurnosne potrebe javnih registara.

Može se zaključiti da je neposredna provjera identiteta na temelju podataka koji neotuđivo pripadaju nekoj osobi nužna ako se želi osigurati željena razina sigurnosti povezana sa sudskim registrom kao javnom knjigom. Samo najviše razine elektroničke kontrole mogu osigurati takvu razinu provjere. Ako elektronička kontrola uključuje i vizualnu provjeru, opet se postavlja pitanje tko takvu provjeru vrši. Dok se ne uspostavi sustav dovoljno sigurne, potpuno automatizirane kontrole, nema zapreke da provjeru i dalje vrše javna tijela država članice, kao što su javni bilježnici. U svrhu vizualne provjere moglo bi se razmišljati i o uspostavi sigurnog videolinka. Takvo što bi bilo u skladu s Prijedlogom DSUP-a, sve dok se ne zahtijeva da se osnivač fizički pojavljuje pred javnim tijelima. Prednost videolinka bila bi i u tome što se pitanja osnivaču SUP-a ne bi unaprijed ograničila na određeni formular, nego bi bila moguća neposredna povratna komunikacija između njega i tijela kontrole.

Takva neposredna komunikacija bila bi osobito korisna za provođenje mjera dubinske analize u svrhu sprječavanja pranja nova i financiranja terorizma. Direktiva o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, naime, namjerno ostavlja otvorenim koje će sve mjere provoditi obveznici njezine primjene u svrhu postizanja željenih rezultata.⁵⁵

4.3. Isključuje li priznavanje inozemnih oblika identifikacija dodatnu kontrolu u državi registracije?

Posebno je pitanje je li Prijedlog DSUP-a uspostavio mehanizme kojima bi se provjera identiteta izvršena u jednoj državi članici automatski, bez ikakvih dodatnih provjera, priznavala u ostalim državama članicama. U Prijedlogu DSUP-a postoji rečenica da se svaki oblik identifikacije izdane u drugoj državi članici od tijela te

države ili u njihovo ime, uključujući identifikaciju izdanu elektronički, priznaje i prihvaća za potrebe provjere koju provodi država članica registracije (čl. 14. st. 5. Prijedloga DSUP-a).

Upitno je što bi takav izričaj trebao značiti. On se obično razumije na način da derogira prvu rečenicu čl. 14. st. 5. Prijedloga DSUP-a, tako da, ako postoji identifikacija iz druge države članice, država registracije nije ovlaštena vršiti bilo kakvu provjeru identiteta.⁵⁶ Pažljivije čitanje, međutim, pokazuje da ne postoji ništa što bi isključilo provjeru čija bi svrha bila da poveže konkretnog osnivača s njegovom identifikacijom izdanom u drugoj državi članici. Primjerice, ako se osnivač legitimira određenom osobnom ispravom ili elektroničkim potpisom izdanim od državnih tijela, spomenutoj rečenici čl. 14. st. 5. Prijedloga DSUP-a je udovoljeno ako nije potrebno pribavljanje usporedivog osobnog dokumenta ili elektroničkog potpisa u državi registracije.⁵⁷ To još ne znači da država registracije ne može provesti provjeru je li priznato identifikacijsko sredstvo uistinu upotrijebila osoba čiji se identitet njime potvrđuje.⁵⁸ Jedino na što Prijedlog DSUP-a države članice nesporno obvezuje jest da se sve provjere mogu obaviti elektronički, bez osnivačeve fizičke prisutnosti (toč. 18. preambule Prijedloga DSUP-a).

U prilog tumačenju da su dopuštene dodatne provjere govorele bi mnoge poteškoće koje postoje u trenutnom sustavu bezrezervnog priznavanja inozemnih identifikacija. Europska komisija je, u vezi s priznavanjem inozemnih identifikacija, uputila na Uredbu (EU)

⁵⁶ Tako Wuisman I., *The Societas Unius Personae (SUP)*, *European Company Law*, Feb 2015, Vol. 12, I. 2, str. 38., 44.

⁵⁷ To je u skladu i s čl. 5. st. 3. Direktive 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu koji glasi: "Ako države članice zahtijevaju od pružatelja ili primatelja da dostave potvrdu, atest ili neki drugi dokument koji dokazuje da je zahtjev ispunjen, one prihvaćaju svaki dokument iz druge države članice koji služi jednakoj svrsi ili iz kojeg je jasno da je dotični zahtjev ispunjen. Ne smiju zahtijevati da se dokument iz druge države članice dostavi u originalnom obliku ili kao ovjerena kopija ili prijevod, osim u slučajevima predviđenim u drugim aktima Zajednice ili ako je takav zahtjev opravdan prevladavajućim razlogom od društvenog interesa, koji uključuje javni red i sigurnost." Ta odredba govori samo o situacijama u kojima država članica traži određeni dokument ili potvrdu. Ona ne uključuje situacije u kojima se uz dokument ili potvrdu traži i vizualna, fizička provjera donosioča dokumenta.

⁵⁸ Čini se da to pitanje otvara i Wuisman I., *The Societas Unius Personae (SUP)*, *European Company Law*, Feb 2015, Vol. 12, I. 2, str. 40., kad se pita znači li identifikacija ujedno i autentifikaciju. S tim da će za utvrđivanje stvarnog identiteta člana od odlučujuće važnosti često biti "autentifikacija" koja nije elektroničke naravi (za razliku od pojma autentifikacije koji koristi eIDAS Uredba, čl. 3. st. 1. toč. 5.). Naime, lako je zamislivo da netko preuzme ne samo tuđi identitet nego i sredstva elektroničke autentifikacije tog identiteta.

⁵⁵ Čl. 8. i dalje, Direktive o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

br. 1024/2012 (dalje: IMI Uredba)⁵⁹ i već spomenutu eIDAS Uredbu⁶⁰. IMI Uredba uređuje samo administrativnu suradnju putem centraliziranih komunikacijskih mehanizama, ali ne predviđa standardizaciju kvalitete zaprimljenih informacija. Drugim riječima, primjenom IMI Uredbe bilo bi moguće provjeriti je li inozemna identifikacija uistinu izdana od tijela države članice, ali ne bi bilo moguće provjeriti radi li se uistinu o osobi koja je podnijela prijavu.

eIDAS Uredba je najsveobuhvatniji europski propis koji se bavi pitanjima priznavanja prekogranične identifikacije i autentikacije. Njezina se primjena u kontekstu Prijedloga DSUP-a susreće s brojnim problemima. Kao prvo, već je spomenuto da eIDAS Uredba nije mjerodavna za zahtjeve nacionalnih registara.

Osim toga, za razliku od Prijedloga DSUP-a, ona postavlja uvjete za priznavanje elektroničke identifikacije izdane u drugoj državi članici. eIDAS Uredba obvezuje državu članicu da priznaju sredstva elektroničke identifikacije izdana u drugoj državi članici samo ako pružaju značajnu ili visoku razinu sigurnosti.⁶¹ Ako je razina sigurnosti sredstva elektroničke identifikacije prema eIDAS Uredbi niska, država članica ga nije obvezna priznati.⁶² To bi sugeriralo da ni prema Prijedlogu DSUP-a države članice nisu obvezne, bez dodatne provjere, nekritički priznati bilo koje sredstvo identifikacije.

Idući problem s primjenom eIDAS Uredbe je da će se prema njoj priznavati samo sredstva elektroničke identifikacije izdana u okviru sustava elektroničke identifikacije koji je uvršten na poseban popis koji objavljuje Europska komisija.⁶³ Da bi sustav elektroničke komunikacije bio uvršten na taj popis, država članica ga mora prijaviti te udovoljiti određenim uvjetima iz čl. 9. eIDAS Uredbe. Države članice, međutim, nisu obvezne izvršiti takvu prijavu. Ako neka država ne prijavi sustav elektroničke komunikacije, država registracije sasvim sigurno ne bi bila obvezna priznati njezine elektroničke identifikacije bez dodatne provjere.⁶⁴

Povodom donošenja eIDAS Uredbe Europska komisija se, dapače, izričito izjasnila da je uređenje konkretnog standarda sigurnosti elektroničke identifikacije stvar nacionalnog suvereniteta.⁶⁵ eIDAS Uredba se u tom smislu mora shvatiti samo kao koordinacijski instrument, koji osigurava transparentnost sredstava elektroničke komunikacije koja su postigla određenu razinu sigurnosti. Takvo objašnjenje mora vrijediti i u pogledu Prijedloga DSUP-a. U doseg suverene odluke država članica je da uspostave dodatne mehanizme provjere podudara li se identifikacija izdana u drugoj državi članici s osobom koja se takvom identifikacijom služi.

5. ZAKLJUČAK

Sustav potpune elektroničke registracije predstavlja bitan mehanizam za ostvarenje cilja Prijedloga DSUP-a - smanjiti troškove i tako olakšati prekogranično poslovanje malih i srednjih poduzeća. Takvo rješenje, međutim, ne smije biti nauštrb sigurnosti javnog registra. Narušavanje povjerenja u javni registar bi se ultimativno negativno odrazilo na mala i srednja poduzeća jer bi njihovi potencijalni poslovni partneri tražili dodatna osiguranja za svaku pojedinu transakciju. Poanta preventivne javnopravne kontrole je upravo u tome da se izbjegn timer troškovi, bilo na privatnopravnoj razini, bilo na razini čitavog sustava.

Potpuna elektronička registracija nije nespojiva sa željenom razinom sigurnosti. Elektronička tehnologija napreduje iz dana u dan, pa široke formulacije kao što su "elektronička identifikacija" ustvari ne govore ništa o sadržaju same provjere. Unutar takve formulacije, mora se, međutim, državama članicama osigurati sloboda da predvide onu razinu provjere koja je u skladu s njihovim nacionalnim sustavima registracije. Hrvatska pripada krugu država, poput Austrije i Njemačke, koje predviđaju fizičku vizualnu provjeru pred javnim tijelima, u svrhu nedvojbenog uspostavljanja veze između osobe i identifikacijskog dokumenta. Hrvatsko bi zakonodavstvo moglo zadržati postojeću razinu sigurnosti na način da predvidi elektroničku provjeru nekog od biometrijskih pokazatelja koji su neodvojivi od osobe čiji se identitet provjerava. Može se razmisliti i o provjeri putem video-

⁵⁹ Čl. 14. st. 5. Prijedloga DSUP-a. Puni naziv: Uredba (EU) br. 1024/2012 od 25. listopada 2012. o administrativnoj suradnji putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta i stavljanju izvan snage Odluke Europske komisije 2008/49/EZ.

⁶⁰ Impact Assessment, SDW (2014) 124, str. 27. Puni naziv: Uredba (EU) br. 910/2014 od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i usluga povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ.

⁶¹ Čl. 6. st. 1. toč. b) eIDAS Uredbe.

⁶² Wuisman I., *The Societas Unius Personae (SUP)*, European Company Law, Feb 2015, Vol. 12, I. 2, str. 41.

⁶³ Čl. 6. st. 1. toč. a) eIDAS Uredbe.

⁶⁴ Wuisman I., *The Societas Unius Personae (SUP)*, European Company Law, Feb 2015, Vol. 12, I. 2, str. 41.

⁶⁵ Europska komisija (2012), "Electronic identification, signatures and trust services: Questions & Answers", Memo/12/403, str. 4., dostupno na: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-403_en.htm?locale=en#euContent na dan 10.4.2015.

linka koju bi, kao i dosad, mogli obavljati javni bilježnici. Javnim bilježnicima bi takva neposredna i povratna komunikacija omogućila da vrše svoje relativno široke ovlasti sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Države članice su, nadalje, obvezne priznati oblike identifikacija izdane u drugim državama članicama. To, međutim, ne znači da su isključene dodatne kontrole u svrhu provjere je li se priznatim oblikom identifikacije poslužila upravo osoba čiji se identitet utvrđuje. To se može posredno zaključiti i iz eIDAS Uredbe čiji su mehanizmi priznavanja elektroničkih identifikacija višestruko ograničeni te se ne bi mogli primijeniti na

“svaki oblik identifikacije”, kao što to predviđa čl. 14. st. 5. Prijedloga DSUP-a. Jedino ograničenje koje Prijedlog DSUP-a postavlja je da se proces registracije mora u potpunosti provesti “na daljinu”.

U prilog zadržavanju najvažnijih dosadašnjih ovlasti država članica govori i to što bi SUP trebao predstavljati nacionalni, a ne nadnacionalni oblik društva. Nacionalni karakter SUP-a proizlazi iz postupka donošenja Direktive koji ne zahtijeva jednoglasnost država članica. Takav ograničen demokratski legitimitet podrazumijeva zadržavanje nacionalnih prerogativa provođenja kontrole identiteta jedinog osnivača.

SUMMARY

The European Commission on April 9, 2014 proposed the introduction of a new type of a single-member private limited liability company - Societas Unius Personae (hereinafter SUP) aiming at facilitating cross-border business for SMEs.

The specialty of the SUP in comparison to other forms of companies in the Republic of Croatia is in the way of their establishment – a complete electronic registration without appearing before the bodies of the Member States. Electronic registration requires the verification of the identity of the founder to be carried out electronically.

However, the question is whether the European legislator has predicted legal framework for electronic verification of identity of the founder equivalent to the quality of the current visual inspection.

In this paper authors discuss the importance of checking the identity of the founders and verify the compliance of the proposed legal framework for electronic identity verification to other acts of the European legislator on electronic transactions and authentication.

It is concluded that a complete design of electronic registration legal framework, with a goal to keep the existing level of safety, Member States should be allowed to provide electronic authentication of a biometric indicators that are inseparable from the person whose identity is under verification. Verification and authentication via video link, performed by notaries, is to be considered as well. Such direct communication and feedback, among other things, would allow notaries to exercise their role in the prevention of money laundering and terrorist financing.

Keywords: Societas Unius Personae, electronic registration, authentication of identity, notary public, prevention of money laundering.

CHECKING THE IDENTITY OF THE SOLE MEMBER ACCORDING TO THE PROPOSAL FOR A DIRECTIVE ON SOCIETAS UNIUS PERSONAE